

# SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 296/2015-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátkou JUDr. Jarmilou Machovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010, za účasti Okresného súdu Michalovce, a takto

### **r o z h o d o l :**

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Michalovce p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktorú jej je Okresný súd Michalovce povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Michalovce je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 444,66 € (slovom štyristoštyridsaťštyri eur a šesťdesiatšesť centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Jarmily Machovej, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. marca 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Jarmilou Machovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 o určenie trvania nájomného vzťahu (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol takto:

*„1. Okresný súd Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 porušil základné právo sťažovateľky na súdne konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj jej právo na súdne konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

2. *Okresný súd Michalovce je povinný vo veci sp. zn. 12 C 168/2010 konať bez zbytočných prietahov.*

3. *Okresný súd Michalovce je povinný zaplatiť sťažovateľke 5.000,- € (slovom: päťtisíc eur) finančného zadosťučinenia do dvoch mesiacov od právoplatnosti.*

4. *Okresný súd Michalovce je povinný nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia do jedného mesiaca od právoplatnosti na účet jej právneho zástupcu.“*

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní uznesením č. k. II. ÚS 296/2015-9 z 30. apríla 2015 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 13. mája 2015 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti, ako aj k otázke vhodnosti ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 2. júna 2015 (sp. zn. 1 SprV 264/2015 doručenom ústavnému súdu 8. júna 2015) okrem iného uviedol:

*„... Po preskúmaní spisového materiálu... predkladám nasledovný chronologický prehľad úkonov súdu od prijatia návrhu na začatie konania:*

*- žaloba o určenie, že nájomný vzťah medzi účastníkmi trvá bola doručená súdu dňa 15. 12. 2010*

*- 20. 12. 2010 vyzvaný žalobca na zaplatenie súdneho poplatku za návrh*

*- 17. 1. 2011 vyzvaný žalobca, aby odstránil vady žaloby*

*- 21. 12. 2010 doručený návrh na nariadenie predbežného opatrenia súdu*

*- 21. 1. 2011 doručený spresnený návrh na nariadenie predbežného opatrenia*

*- 24. 1. 2011 rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Zároveň vyzvaný právny zástupca žalobcu, aby oznámil, či žalovaná ovláda slovenský jazyk v súvislosti s potrebou preložiť písomnosti do maďarského jazyka*

- 4. 2. 2011 oznámené žalobcom, že v súvislosti s právom odmietnuť písomnosť podľa európskeho nariadenia navrhuje, aby súd vyhotovil predložené písomnosti na trovy žalobcu

- 7. 2. 2010 (správne má byť 2011, pozn.) daný pokyn vyššej súdnej úradníčke k predloženiu súdnych a mimosúdnych písomností a ich následnému doručeniu žalovanej podľa nariadenia o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností

- uznesením z 8. 2. 2011 ustanovená prekladateľka [REDAKOVANÉ]  
k preloženiu súdnych písomností do maďarského jazyka

- 8. 3. 2011 doručené súdne a mimosúdne písomnosti i s uznesením o nariadení predbežného opatrenia príslušnému súdu v Maďarsku

- uznesením z 30. 5. 2011 rozhodnuté o odmene prekladateľky

- 13. 6. 2011 doručené osvedčenie maďarského súdu o doručení súdnych písomností, ktoré však nebolo vyhotovené v slovenskom jazyku, ako prikazuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady ES č. 1393/2007

- 29. 6. 2011 nariadené vyššej súdnej úradníčke, aby postupovala v zmysle § 114 ods. 2 O. s. p. vo veci samej

- listom z 19. 7. 2011 a 22. 7. 2011 žalovaná súdu oznámila, že maďarským súdom jej nebolo doručené uznesenie o nariadení predbežného opatrenia, pretože medzi doručenými listinami táto písomnosť nebola

- na č. l. 89 – spisu sa nachádza úradný záznam o tom, že prekladateľka potvrdila preklad predbežného opatrenia súdu a asistentka túto písomnosť s inými súdnymi písomnosťami zaslala súdu v Budapešti

- dňa 15. 8. 2011 oznámenie žalovanej, že maďarský súd, ktorý doručoval súdne a mimosúdne písomnosti osvedčenie potvrdil i doručenie predbežného opatrenia

- doručenie predbežného opatrenia žalovanej maďarským súdom vyplýva i z preloženého osvedčenia o doručení, vykonaného prekladateľkou [REDAKOVANÉ]  
z 22. 9. 2011

- podaním doručeným súdu 28. 9. 2011 žalovaná opätovne oznamuje, že uznesenie o nariadení predbežného opatrenia jej doteraz doručené nebolo a ďalším podaním z 22. 7. 2011 žiada o zrušenie doložky právoplatnosti na predmetnom uznesení

- pokynom sudcu z 12. 10. 2011 uložené VSU, aby okrem návrhu a ostatných príloh bolo žalovanej opätovne doručené i uznesenie o nariadení predbežného opatrenia

- uznesením z 13. 10. 2011 uložené prekladateľke [REDAKOVANÉ], aby preložila súdne písomnosti a zároveň doručila súdu ešte jeden preklad predbežného opatrenia súdu z 24. 1. 2011

- 13. 10. 2011 zaslané dožiadanie o doručenie súdnej písomnosti príslušnému maďarskému súdu, tie boli prevzaté súdom 20. 10. 2011

- uznesením z 10. 1. 2012 uložené tlmočnicičke [REDAKOVANÉ] o preklad súdnych a mimosúdnych písomností /návrh s prílohami + poučenie/ do maďarského jazyka

- 16. 2. 2012 zaslané dožiadanie o doručenie súdnej písomnosti príslušnému maďarskému súdu, tie boli prevzaté súdom 21. 2. 2012

- 4. 4. 2012 doručené odvolanie žalovanej proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia...

- uznesením zo 17. 4. 2012 priznaná odmena tlmočnicičke [REDAKOVANÉ]

- 17. 4. 2012 doručované odvolanie žalovanej proti nariadenému predbežnému opatreniu k vyjadreniu žalobcovi, zároveň účastníkom doručované uznesenie o priznanej odmene prekladateľky

- 18. 4. 2012 spis predkladaný Krajskému súdu v Košiciach k rozhodnutiu o odvolaní žalovanej proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia

- Krajský súd v Košiciach uznesením z 18. 5. 2012 potvrdil uznesenie OS Michalovce, spis doručený tunajšiemu súdu 29. 5. 2012

- 4. 5. 2012 žalovaná doručila súdu odvolanie proti uzneseniu o priznaní odmeny prekladateľke, ďalším podaním z 10. 5. 2012 odvolanie doplnila. Toto odvolanie doručené súdu e-mailom, v písomnej podobe doručené 10. 5. 2012.

- 11. 6. 2012 doručované uznesenie Krajského súdu v Košiciach o potvrdení predbežného opatrenia

- uznesením z 2. 7. 2012 bolo uznesenie vyššej súdnej úradníčky o priznanej odmene prekladateľky sudcom v zmysle § 374 ods. 4 O. s. p. zrušené

- žalovaná doručila súdu 9. 7. 2012 dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach

- 20. 7. 2012 žalovaná vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie
- 20. 7. 2012 sudcom rozhodnuté o odmene prekladateľky [REDACTED]
- 20. 7. 2012 dovolanie doručované žalobcom k vyjadreniu
- súdny poplatok za dovolanie zaplatený žalovanou 31. 7. 2012
- žalovaná podáva odvolanie dňom 2. 8. 2012 proti uzneseniu o priznanej odmene prekladateľke
- 10. 8. 2012 odvolanie doručované protistrane k vyjadreniu o prekladateľke k vyjadreniu
- 18. 9. 2012 spis predkladaný Krajskému súdu v Košiciach k rozhodnutiu o odvolaní proti uzneseniu o priznanej odmene prekladateľke
- 4. 10. 2012 žalovaná doručila Krajskému súdu v Košiciach späťvzatie odvolania,
- spis s uznesením o zastavení odvolacieho konania 10. 12. 2012 doručený Okresnému súdu Michalovce
- 18. 12. 2012 uznesenie KS Košice doručované účastníkom
- od 17. 01. 2013 spis predkladaný Najvyššiemu súdu SR k rozhodnutiu o podanom dovolaní
- 26. 5. 2014 spis vrátený OS Michalovce s uznesením o zrušení uznesenia KS v Košiciach
- 26. 6. 2014 spis predkladaný KS Košice z dôvodu, že došlo k zrušeniu uznesenia KS v Košiciach a ten mal ďalej konať vo veci
- 30. 9. 2014 návrat spisu z KS Košice na OS Michalovce i spoločne s vydaným uznesením o zmene nariadeného predbežného opatrenia
- 6. 10. 2014 doručované uznesenie KS v Košiciach účastníkom
- 11. 12. 2014 spis predložený VSÚ s pokynom vyzvať žalovanú, aby doplnila chybný výrok vo vzájomnom návrhu z 27. 8. 2012
- 27. 1. 2015 doručené podanie žalovanej v ktorom sa pokúša odstrániť vady vzájomného návrhu
- uznesením z 3. 3. 2015 uložené žalovanej, aby vady vzájomného návrhu odstránila
- 17. 3. 2015 doručené podanie žalovanej v ktorom sa pokúša odstrániť vady vzájomného návrhu

- 23. 3. 2015 určený termín pojednávajúce na 14. 4. 2015; pojednávajúce odročené z dôvodu pripustenej zmeny žaloby na deň 19. 5. 2015

Z obsahu spisu som nezistil, aby konanie o nariadení predbežného opatrenia a konanie vo veci samej začalo bez zaplatenia súdneho poplatku. Žalobca súdny poplatok riadne zaplatil, pričom po podaní návrhu odstraňoval nedostatky oboch návrhov. O návrhu na vydanie predbežného opatrenia bolo rozhodnuté uznesením z 24. 1. 2011 a to po odstránení väd návrhu. Následne súd pristúpil k úkonom spojeným s doručovaním súdnych a mimosúdnych písomností žalovanej do Maďarska s potrebným prekladom týchto listín do maďarského jazyka. Žalovaná napriek osvedčeniu vydanému príslušným maďarským súdom o doručení uznesenia tvrdila, že uznesenie neprevzala, preto súd tieto pochybnosti vyhodnotil v jej prospech a v ďalšom dožiadaní opätovne doručoval aj uznesenie o nariadení predbežného opatrenia, proti ktorému následne podala žalovaná odvolanie. Vec bola predložená na odvolacie konanie, pričom proti rozhodnutiu Krajského súdu v Košiciach podala žalovaná dovolanie.

Pochybenia o doručení uznesenia o nariadení predbežného opatrenia maďarským súdom však nevznikli chybným postupom Okresného súdu Michalovce. Z úradného záznamu z 15. 8. 2012 /čl. 84 spisu/ je zrejmé, že preklad súdnych písomností bol vykonaný a asistentka zákonného sudcu do súdnej zásielky túto písomnosť vložila. Takisto maďarský súd v osvedčení a doručení písomnosti označil medzi doručovanými písomnosťami aj uznesenie o nariadení predbežného opatrenia. Z týchto dôvodov súd nemohol pristúpiť k meritórnemu prejednávaniu veci, pokiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté o návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Keďže sa jednalo o predbežné opatrenie po začatí konania, obidva návrhy tvorili súčasť jedného súdneho spisu. Podanými odvolaniami a dovolaniami bol proces rozhodovania o predbežnom opatrení oddialený až do 30. 9. 2014, kedy bol spis vrátený tunajšiemu súdu z Krajského súdu v Košiciach. Po doručení spisu bolo nevyhnutné pristúpiť k odstraňovaniu väd vzájomného návrhu, ktorý podala žalovaná. Tento proces nie je ukončený ani v súčasnej dobe, nakoľko predmet konania po pripustenej zmene žaloby zo dňa 14. 4. 2015 sa prelína s predmetom konania o vzájomnom návrhu.

*Z vyššie uvedeného prehľadu postupu súdu je zrejmé, že úkony vykonávané prevažne poverenou vyššou súdnou úradníčkou boli včasné a k zbytočným prietahom nedochádzalo. Tunajší súd ako súd prvostupňový, nezodpovedá za obdobie, kedy vo veci rozhodoval odvolací resp. dovolací súd.*

*Značná časť procesných úkonov bola vyvolaná nesprávnym postupom maďarského súdu pri doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností, pretože osvedčenia o doručení písomností neboli v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 1393/2007 preložené do slovenského jazyka. Aj komunikácia zo strany maďarského súdu bola realizovaná iba v maďarskom jazyku preto bolo nevyhnutné tieto písomnosti dodatočne prekladať.*

*Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR zjavne vyplýva, že k tomu, aby bolo možné vecne prejednať sťažnosť na prietahy v konaní je potrebné stanovisko predsedu súdu, na ktorom malo dochádzať k vzniku prietahov o tom, že k prietahom skutočne aj došlo. V danom prípade však nebolo možné vecne posúdiť, či k prietahom v predmetnej občianskoprávnej veci dochádzala, pretože sťažovateľka nepostupovala v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z., ktorý v § 68 odkazuje pri vybavovaní sťažnosti na zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach. Podľa § 5 ods. 9 uvedeného zákona, ak si sťažovateľ zvolí zástupcu, ktorý v jeho mene podáva sťažnosť, musí byť súčasťou sťažnosti úradne osvedčené splnomocnenie zastupovať sťažovateľa pri podaní sťažnosti a pri úkonoch súvisiacich s vybavovaním sťažnosti... Menovaný právny zástupca pri podaní sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z. nepostupoval zákonným spôsobom, pretože osobitné úradne osvedčené splnomocnenie nepredložil, preto došlo zo strany predsedu súdu k odloženiu sťažnosti v zmysle § 6 ods. 1 písm. c/ zák. č. 9/2010 Z. z.*

*Z vyššie uvedených dôvodov podľa nášho názoru nie je dôvod na vyhovie ústavnej sťažnosti sťažovateľky.“*

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku súčasne uviedol, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Sťažovateľka vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu z 22. júna 2015 (doručenom ústavnému súdu 24. júna 2015) okrem iného uviedla:

*„Do podania sťažnosti ústavnému súdu (24. 3. 2015) sa vo veci žiadne pojednávanie nekonalo. Prvé pojednávanie sa uskutočnilo 14. 4. 2015 a ďalšie 19. 5. 2015. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito, teda dosiaľ nebolo vo veci rozhodnuté.*

*Predseda okresného súdu na str. 5 vo 4. ods. (štvrtej, piatej a šiestej vete) vyjadrenia dáva vec do takej polohy, ako keby od začiatku konania v decembri 2010 do 30. 9. 2014 (keď bol spis poslednýkrát vrátený späť okresnému súdu) nebola vôbec daná možnosť vytýčiť termín pojednávania vo veci. Poukazujem v tejto súvislosti na to, že už na str. 2 v 4. ods. sťažnosti som označila tie časové intervaly, keď sa spis nachádzal na okresnom súde a keď nič nebránilo riadnemu priebehu konania.*

*Vo vyjadrení sa kladie dôraz najmä na problémy spojené s doručovaním uznesenia o predbežnom opatrení, ako aj na využitie opravných prostriedkov v tejto súvislosti. Úplne absentuje naproti tomu akákoľvek reflexia v súvislosti s tým, prečo neboli uskutočnené potrebné procesné kroky v čase, keď okresný súd mal na to možnosť. Snahou vyjadrenia je vytvoriť dojem, ako keby okresný súd nemohol v konaní napredovať rýdzo iba z objektívnych dôvodov. Pritom pravda je taká, že žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku neobmedzuje možnosť súdu konať vo veci samej paralelne s procesným postupom súvisiacim s predbežným opatrením. Je tiež podstatné, že hoci vzájomnú žalobu som podala 27. 8. 2012, okresný súd prišlo ku krokom súvisiacim so vzájomnou žalobou až 11. 12. 2014. I tu totiž platí, že nič nebránilo tomu, aby sa tieto kroky urobili už omnoho skôr.*

*V súvislosti s tým, čo sa uvádza na 5. str. v 5. ods. vyjadrenia okresného súdu, opätovne poukazujem na skutočnosti vyplývajúce z 2. str. 4 ods. mojej sťažnosti, teda na časové intervaly, v ktorých sa spis nachádzal na okresnom súde, ktorému vtedy nič nebránilo v konaní pokračovať, a ktorý bol vtedy nečinný.*

*V súvislosti s textom na 5. str. v 6. ods. vyjadrenia okresného súdu poukazujem na to, že okresný súd sa so svojím dožiadaním z 8. 3. 2011 neobrátil na príslušný maďarský súd pretože dožiadanie adresoval na Fővárosi Bíróság (odvolací súd hlavného mesta), hoci podľa môjho bydliska bol príslušný Pesti Központi Kerületi Bíróság (Ústredný Peštiansky*

obvodný súd). Pri použití Európskej smernice na internete bolo možné zistiť príslušný súd podľa bydliska účastníka konania. Došlo teda k pochybeniu zo strany okresného súdu pri doručovaní dožiadania.

Tvrdené na 5. str. v 3. ods. vyjadrenia, podľa ktorého pochybnosti o doručení predbežného opatrenia boli vyhodnotené v môj prospech, nezodpovedá celkom skutočnosti, pretože nesprávne uvedený dátum právoplatnosti predbežného opatrenia zostal nezmenený, resp. nebol korigovaný.

V súvislosti s textom uvedeným na 5. str. v 3. ods. vyjadrenia poznamenávam, že (ako je to už vyššie uvedené) dokumenty neboli doručené príslušnému maďarskému súdu, pričom tento nepríslušný súd ich potom musel zaslať príslušnému súdu. Najprv v marci 2011 zaslal 10 písomností, potom v marci 2012 ďalšiu 1 písomnosť, a to uznesenie o nariadení predbežného opatrenia. Toto uznesenie v dôsledku administratívnej chyby v r. 2011 zostalo v spise nepríslušného súdu. To znamená, že príslušný maďarský súd obdržal uznesenie o nariadení predbežného opatrenia 6. 3. 2012 a mne ho doručil 21. 3. 2012. V odvolaní proti predbežnému opatreniu som detailne dokumentovala fakty súvisiace s doručovaním uznesenia o predbežnom opatrení. Napokon Krajský súd v Košiciach v odôvodnení uznesenia potvrdil, že predbežné opatrenie bolo doručené až v marci 2012. Napriek uvedeným skutočnostiam vyznieva vyjadrenie okresného súdu tak, ako keby dosiaľ trvali pochybnosti o čase doručenia predbežného opatrenia.

V súvislosti s textom na 2. str. v 9. ods. poznamenávam, že z dokumentov v maďarskom jazyku (doručenka a potvrdenie o doručení, resp. nedoručení písomností) vôbec nevyplýva, aké písomnosti boli doručené a rovnako ani čísla týchto písomností.

V súvislosti s textom na 2. str. v 10. ods. uvádzam, že môže ísť iba o prípis príslušného maďarského súdu sp. zn. 1.Pk.175.327/2011/4 z 20. 9. 2011, ktorý preložila do slovenčiny dr. [REDACTED] 22. 9. 2011. Nejde teda o potvrdenie o doručení. Obsah prípisu protirečí tvrdeniu okresného súdu, pretože vyplýva z neho, že som prevzala 10 (nie teda 11) písomností, medzi ktorými nebolo uznesenie o nariadení predbežného opatrenia.

V uvedených súvislostiach je podstatné aj to, že Fővárosi Törvényszék (právny nástupca po Fővárosi Bíróság) listom sp. zn. 2012.EI.XV.A.41/2. z 9. 3. 2012 oznamuje,

že vo veci sp. zn. 32.Pk.21.980/2011 5. 3. 2012 bol príslušnému súdu odoslaný originál písomnosti, ktorá zostala v spise, pričom o omeškanom postúpení písomnosti bol informovaný aj OS Michalovce. Túto informáciu dr. [REDACTED] preložila do slovenčiny 28. 3. 2012.

V súvislosti s textom na 4. str. v 5. ods., podľa ktorého odvolanie bolo doručené na vyjadrenie protistrane a tlmočníčke, uvádzam, že vyjadrenie tlmočníčky mne doručené nebolo. O obsahu tohto vyjadrenia som sa dozvedela až pri nahliadnutí do spisu. Len vtedy som zistila, že námietky uvedené v odvolaní nie sú opodstatnené, v dôsledku čoho som až vtedy mohla odvolanie vziať späť.

V súvislosti s textom na str. 2 ods. 12 považujem za potrebné poznamenať, že žalobu spolu s ďalšími písomnosťami som obdržala 19. 3. 2012, avšak uznesenie o nariadení predbežného opatrenia tam nebolo. Toto mi bolo doručené maďarským súdom až v marci 2012.

Pokiaľ okresný súd na str. 6 v 2. ods. poukazuje na to, že môj právny zástupca nebol oprávnený podať sťažnosť predsedovi okresného súdu na prieťahy v konaní, treba túto námietku v danom štádiu konania považovať za irelevantnú, keďže vec už bola prijatá na ďalšie konanie. Znamená to, že ústavný súd uznal svoju právomoc o predmete sťažnosti konať.

Na záver považujem za potrebné zdôrazniť, že v danej veci je rozhodujúce posúdenie dvoch otázok. Predovšetkým ide o to, či možno považovať za ospravedlniteľnú nečinnosť okresného súdu vo vzťahu k veci samej v časových intervaloch, v ktorých mal spis k dispozícii. Ďalej je zásadného významu otázka, kto zodpovedá za prieťahy, ktoré vznikli pochybením nepríslušného maďarského súdu, ktorý omylom uznesenie o predbežnom opatrení nepostúpil príslušnému maďarskému súdu. Keďže maďarský súd konal na základe dožiadania OS Michalovce považujem za logický záver, že objektívnu zodpovednosť za prieťahy v konaní vo vzťahu ku mne ako účastníkovi konania nesie OS Michalovce. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že uvedené prieťahy subjektívne OS Michalovce nezavinil (s výnimkou skutočnosti, že sa obrátil nesprávne na nepríslušný maďarský dožiadateľný súd).“

Sťažovateľka ďalej doplnila svoje vyjadrenie z 22. júna 2015 podaním z 26. júna 2015 (doručeným ústavnému súdu 30. júna 2015) v tom zmysle, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

## II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Podľa názoru ústavného súdu vysloveného v predchádzajúcej judikatúre rozhodnutie o predbežnom opatrení neodstraňuje stav právnej neistoty, odstránenie ktorého je účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Preto obdobie, v ktorom súd konal len o predbežnom opatrení, je dobou zbytočných prieťahov vo veci samej (III. ÚS 42/02). Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti taktiež vyslovil, že konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu o vydaní predbežného opatrenia nepredstavuje zákonnú prekážku postupu vo veci samej toho súdu, ktorý predbežné opatrenie vydal (m. m. II. ÚS 214/02).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 12 C 168/2010 je rozhodovanie o žalobe o určenie, že nájomný vzťah medzi účastníkmi konania trvá. V označenom konaní okresného súdu sťažovateľka vystupuje ako odporkyňa. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a ktorá nevykazuje znaky právnej zložitosti (cudzí prvok v konaní, preklady, doručovanie a právny styk s cudzinou nemožno považovať za takéto znaky). Vec možno považovať čiastočne za fakticky zložitú vzhľadom na nevyhnutnosť komunikovať s orgánmi verejnej moci Maďarska.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zastáva názor, že správanie sťažovateľky ako odporkyne v napadnutom konaní nemalo vplyv na doterajšiu dĺžku konania (sťažovateľka včas reagovala na výzvy okresného súdu a realizovala svoje procesné práva v predmetnom konaní).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v konaní, ktoré začalo v roku 2010.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z predloženého spisu, zo sťažnosti, ako aj z vyjadrenia predsedu okresného súdu ústavný súd zistil, že okresnému súdu bol 15. decembra 2010 predložený návrh navrhovateľa na začatie konania o určenie trvania nájomného vzťahu (zmluva o nájme lesných pozemkov z 30. decembra 2007), ktorý bol vedený okresným súdom pod sp. zn. 12 C 168/2010. Okresnému súdu bol ďalej 21. decembra 2010 doručený (a 21. januára 2011 spresnený) návrh navrhovateľa na nariadenie predbežného opatrenia.

Okresný súd po zisťovaní, či odporkyňa ovláda slovenský jazyk, ustanovil uznesením č. k. 12 C 168/2010-64 z 8. februára 2011 prekladateľku a uložil jej preložiť súdne i mimosúdne písomnosti priložené k uzneseniu zo slovenského jazyka do maďarského jazyka v lehote 7 dní od doručenia predmetného uznesenia.

Okresný súd preložené písomnosti spolu s uznesením o nariadení predbežného opatrenia č. k. 12 C 168/2010-56 z 24. januára 2011, ktorým rozhodol, že odporkyňa je povinná umožniť navrhovateľovi užívanie označených nehnuteľností v súlade s nájomnou zmluvou z 30. decembra 2007 až do právoplatného skončenia konania vo veci samej (s vyznačenou právoplatnosťou od 20. júna 2011), doručil príslušnému súdu Maďarska.

Sťažovateľka postupne viackrát oznámila okresnému súdu (listami z 19. júla 2011, 22. júla 2011 a 28. septembra 2011), že jej nebolo doručené uznesenie o nariadení predbežného opatrenia. Po opätovnej komunikácii s prekladateľkou boli súdne písomnosti doručené 21. februára 2012 príslušnému maďarskému súdu. Sťažovateľka sa proti uzneseniu

o nariadení predbežného opatrenia po jeho doručení odvolala. Odvolanie sťažovateľky bolo doručené okresnému súdu 4. apríla 2012.

Okresný súd predložil 18. apríla 2012 spis Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky. Krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 109/2012 z 18. mája 2012 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil spis okresnému súdu (doručený 29. mája 2012).

Sťažovateľka doručila 4. mája 2012 okresnému súdu aj odvolanie proti uzneseniu o priznaní odmeny prekladateľke, ktoré doplnila 10. mája 2012. Sudca okresného súdu zrušil napadnuté uznesenie uznesením z 2. júla 2012.

Sťažovateľka doručila 9. júla 2012 okresnému súdu dovolanie proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 6 Co 109/2012 z 18. mája 2012. Okresný súd predložil 17. januára 2013 spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky.

Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľky uznesením sp. zn. 2 Cdo 50/2013 z 31. marca 2014 tak, že zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (krajskému súdu bol spis znovu predložený 26. júna 2014).

Krajský súd uznesením č. k. 3 Co 683/2014-302 z 23. septembra 2014 zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu tak, že umožnil navrhovateľovi užívanie označených nehnuteľností v súlade s nájomnou zmluvou z 30. decembra 2007 až do právoplatného skončenia konania vo veci samej, najdlhšie však do 30. decembra 2014.

Okresnému súdu bol spis vrátený 30. septembra 2014. Okresný súd v období od decembra 2014 do marca 2015 komunikoval so sťažovateľkou vo veci odstránenia nedostatkov vzájomného návrhu.

Okresný súd ďalej nariadil prvé pojednávanie vo veci na 14. apríl 2015. V rámci pojednávania, ktoré sa uskutočnilo za prítomnosti právnych zástupcov oboch strán, ktorí vyslovili žiadosť o vypočutie navrhovateľa, resp. odporkyne za prítomnosti tlmočníka, okresný súd pripustil zmenu žaloby tak, že *„odstúpenie žalovanej (sťažovateľky, pozn.) z 20. 10. 2010 od nájomnej zmluvy uzavretej 30. 12. 2007 so žalobcom... je neplatné a predmetný nájomný vzťah trval do 30. decembra 2014...“*, a pojednávanie odročil na 19. máj 2015.

Pojednávanie uskutočnené 19. mája 2015 malo meritórny význam. Okresný súd na základe predložených návrhov vypočul obidvoch účastníkov konania, konal o sporných otázkach v predmetnom konaní a o zmene návrhu navrhovateľa, na ktorý reagoval právny zástupca sťažovateľky protižalobou. Okresný súd odročil pojednávanie vo veci na neurčito.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010), vychádzajúc predovšetkým zo samotnej doterajšej dĺžky napadnutého konania štyri a pol roka (na vrub okresnému súdu nemožno v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu pripísať obdobie, keď vo veci rozhodoval odvolací, resp. dovolací súd). Za neefektívny postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 považoval ústavný súd pochybenie v komunikácii s nepríslušným súdom v Maďarsku a následné opakované doručovanie relevantných písomností príslušnému súdu do Maďarska, ako aj pochybenie súvisiace s nariaďovaním predbežného opatrenia v priebehu rokov 2011 a 2012, ktoré spôsobili predĺženie napadnutého konania, ktoré išlo na úkor konania vo veci samej. Na tomto základe ústavný súd uzavrel, že v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

### III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 168/2010 konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia 5 000 €, ktoré odôvodňuje takto:

*„Považujem vzhľadom na rozsah zbytočných prieťahov za samozrejmé, že nepostačuje púhe vyslovenie porušenia mojich práv, ale je potrebné priznať mi aj primerané finančné zadosťučinenie za utrpenú morálnu ujmu. Za také považujem sumu 5.000,- €.“*

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 12 C 168/2010, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľky nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Jarmilou Machovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vykonané v roku 2015, a to za každý úkon po 139,83 €, t. j. spolu 419,49 €, čo spolu s režijným paušálom 3 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 444,66 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2015